

Vraag en antwoord eDNA

1. Wat is eDNA en hoe wordt het verkregen?

eDNA staat voor 'environmental-DNA'; oftewel omgevings-DNA. Het gaat dus om DNA dat in de omgeving aanwezig is. Om dit DNA te verzamelen wordt geen DNA van dieren afgenomen, maar uit de omgeving waar het dier is geweest. Deze methode is dus diervriendelijk.

Vleermuizen kruipen via kleine openingen, soms al minder dan 1 centimeter, naar hun verblijfplaatsen, bijvoorbeeld in de spouwmuur. Hierbij laten ze sporen achter die DNA bevatten, zoals huidcellen of haren. Door met speciale sponzen of rollers langs mogelijke invliegopeningen van verblijfplaatsen te gaan, wordt eventueel aanwezig DNA-materiaal verzameld. Vervolgens wordt in het laboratorium getest of er DNA-materiaal in de sponzen of rollers aanwezig is. Hieruit kunnen 2 resultaten komen:

- De uitslag is negatief: een negatieve eDNA-test geeft aan dat er geen DNA van vleermuizen is gevonden bij de mogelijke verblijfplaatsen;
- De uitslag is positief: een positieve eDNA-test geeft aan dat er wel DNA van vleermuizen is gevonden bij de mogelijke verblijfplaatsen.

2. Wat houdt de erkende maatregel eDNA in?

Sinds 7 maart 2025 heeft het Rijk de maatregel eDNA opgenomen in de omgevingsregeling. Hiermee is deze maatregel wettelijke erkend. Dit houdt in dat gecertificeerde bedrijven, onder voorwaarden (zie vraag 3), eDNA-onderzoek mogen uitvoeren bij isolatiewerkzaamheden in de spouwmuur om vast te stellen of zich hier verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden.

3. Wat zijn de voorwaarden om eDNA-onderzoek te mogen toepassen?

Het uitvoeren van eDNA-onderzoek is niet zomaar toegestaan. Hiervoor zijn enkele voorwaarden van toepassing:

- Bedrijven, personen en/of instanties die eDNA-onderzoek willen uitvoeren moeten in het bezit zijn van een geldig BRL-IC200 certificaat van INSULA. Certificaten van andere instanties, zoals SKG, worden niet erkend;
- eDNA-onderzoek mag alleen worden toegepast voor het uitsluiten van de aanwezigheid van vleermuizen in geval van spouwmuurisolatie;
- eDNA-onderzoek mag alleen worden toegepast voor het uitsluiten van de aanwezigheid van vleermuizen in afzonderlijke "grondgebonden woningen". Dit zijn woningen die direct vanaf de straat toegankelijk zijn (dus geen flat of appartementencomplex);
- Voor alle overige isolatie-werkzaamheden mag eDNA-onderzoek alleen worden toegepast als aanvulling op regulier onderzoek;
- Bij het uitvoeren van eDNA-onderzoek moeten alle mogelijke in- en uitvliegopeningen breder dan 8 millimeter bemonsterd worden.

4. Waarom mag een woning niet gewoon geïsoleerd worden als er vleermuizen zitten?

Alle (verblijfplaatsen van) vleermuizen in Nederland zijn beschermd in de Omgevingswet (Ow), onder het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). In artikel 11.46 van het Bal is deze bescherming als volgt opgenomen:

- Het is verboden om in het wild levende dieren in hun natuurlijke verspreidingsgebied te doden of te vangen;
- Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren;
- Het is verboden om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen en/of te vernielen.

Dit houdt in dat werkzaamheden aan woningen waarbij verwacht kan worden dat deze werkzaamheden (in)direct schadelijke gevolgen hebben voor de (verblijfplaatsen van) aanwezige vleermuizen en andere beschermde soorten niet zomaar mogen worden uitgevoerd, maar vergunningplichtig zijn. Isoleren van een spouw met een verblijfplaats is een maatregel met direct schadelijke gevolgen.

5. Wie mogen de eDNA-methode toepassen?

Elk bedrijf, elke persoon en iedere instantie die in het bezit is van een geldig BRL-IC200 certificaat van Insula mag de eDNA-methode toepassen. Voorwaarde is dat de eDNA-methode wordt toegepast conform de vereisten in de BRL-IC200. Daarnaast accepteren wij ook de BRL van SKG. BRL's van andere organisaties worden niet erkend.

6. Bij welke werkzaamheden mag de eDNA-methode worden toegepast?

Ten aanzien van de isolatie van woningen wordt de eDNA-methode als veelbelovend gezien. Tot nu toe is er echter nog onvoldoende bekend over- en te weinig onderzoek uitgevoerd naar de toepassing van de eDNA-methode bij na-isolatie van woningen.

Het toepassen van de eDNA-methode wordt daarom, op basis van resultaten uit de bekende onderzoeken, alleen als volwaardig onderzoek toegestaan bij spouwmuurisolatie van particuliere en afzonderlijke grondgebonden woningen*. Voor andere isolatiewerkzaamheden is eDNA-onderzoek niet als afzonderlijk onderzoek toegestaan. Het mag wel als aanvulling op een onderzoek worden meegenomen.

eDNA-onderzoek wordt ook, beproefd, toegepast bij andersoortige werkzaamheden (zoals het dempen van sloten). Deze eDNA-onderzoeken zijn niet relevant voor de na-isolatie van woningen en worden dan ook niet verder besproken.

* Een grondgebonden woning betreft een woning die direct vanaf de openbare weg toegankelijk is. eDNA-onderzoek mag dus niet worden toegepast bij flats, appartementencomplexen of bedrijfsgebouwen.

7. Voor welke diersoorten is eDNA-onderzoek toepasbaar?

Het toepassen van de eDNA-methode wordt alleen als volwaardig onderzoek toegestaan om de aanwezigheid van vleermuizen uit te sluiten bij de spouwmuurisolatie van particuliere en afzonderlijke grondgebonden woningen.

Voor het uitsluiten van vleermuizen in andere delen van de woning (zoals het dak) mag eDNA-onderzoek alleen als aanvulling op het nader onderzoek worden gebruikt.

De eDNA-methode wordt ook beproefd uitgevoerd bij andere diersoorten. Zo wordt de methode al beproefd toegepast bij verschillende amfibieën, vissen, grondgebonden

zoogdieren en ongewervelden. Deze eDNA-onderzoeken zijn niet relevant voor de na-isolatie van woningen en worden dan ook niet verder besproken.

8. Welke isolatiewerkzaamheden mogen zonder vergunning worden uitgevoerd?

- a. Dakisolatie aan de binnenzijde van de woning, mits:
 - I. De buitenzijde van het dak niet wordt aangetast en;
 - II. Het dakbeschot niet passeerbaar is voor vogels en vleermuizen en;
 - III. De spouwmuur niet wordt aangetast.
- b. Vloerisolatie;
- c. Aanbrengen van isolatieglas (waarbij de kozijnen niet worden vervangen);
- d. Spouwmuurisolatie van particuliere, grondgebonden woningen bij een negatieve eDNA-uitslag;
- e. Binnenmuurisolatie;
- f. Plaatsen van zonnepanelen op een plat dak (als er geen actief- of jaarrond beschermd nest aanwezig is).

9. Wat te doen bij een positieve eDNA-uitslag?

Bij een positieve eDNA-uitslag is er wel DNA van vleermuizen aangetroffen. Dit houdt in dat vleermuizen aanwezig zijn (geweest) in de spouwmuur. Omdat alle vleermuizen beschermd zijn onder de omgevingswet, is er dan sprake van een vergunningplicht.

Dit houdt ook in dat andere isolatiewerkzaamheden, zoals dakisolatie, niet meer mogen worden uitgevoerd, maar hiervoor ook een vergunningplicht geldt.

Er moet nader onderzoek worden uitgevoerd conform de vereisten in het **reguliere vergunningtraject** of de **HKI**.

10. Wat te doen bij een negatieve eDNA-uitslag?

Bij een negatieve testuitslag is er geen DNA van vleermuizen aangetroffen in de spouwmuur. Het isolatiebedrijf mag de spouwmuur direct isoleren.

